

Список використаних джерел:

1. Дишко І.Ю. Теоретичні підходи до процесу залучення прямих іноземних інвестицій / І.Ю. Дишко // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 5 (131). — С. 102 — 108.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Управління експортним потенціалом України: монографія / А. А. Мазаракі, В. В. Юхіменко, О. П. Гребельник та ін.; За заг. ред. А. А. Мазаракі. — К.: Київ. нац. торг.-економ. університет, 2007. — 210 с.
4. Гурочкіна В. Підвищення ролі іноземних інвестицій у поліпшенні міжнародної виробничої спеціалізації України / В. Гурочкіна // Економіст. — 2010. — №11. — С. 36 — 42.
5. Федулова Л. Прямі іноземні інвестиції у забезпеченні технологічної модернізації виробництва: світові тенденції та проблеми в Україні / Л. Федулова // Економіст. — 2011. — №5. — С. 56 — 59.
6. Кузьмін О. Оцінка інвестиційних ризиків комплексним методом / О. Кузьмін, В. Глібчук // Економіка України. — 2008. — №10. — С. 18—22.

Рассмотрено состояние зарубежного инвестирования в предприятия Николаевской области, выявлены проблемы инвестирования и исследованы особенности рисков, сопровождающих процессы инвестирования на региональном уровне.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, регион, финансовые риски, страновые риски.

The state of foreign investment in enterprises of Mykolayiv region, identify problems and investigate the features of investment risks that accompany the investment processes at the regional level.

Keywords: foreign investment, the region, the financial risks, country risks.

УДК 657.6:658.012.4:658

А. М. УЖВА, С. Ю. АЛАБУШЕВА

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

В. І. ВИНОГРАДЧИЙ

Міжнародний університет бізнесу та права

КОНТРОЛІНГ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В статті визначено передумови та шляхи створення системи контролінгу як засобу досягнення стратегічних та тактичних цілей, проаналізовані основні інструменти, обґрунтовано його місце та роль на підприємстві.

Ключові слова: стратегічний та оперативний контролінг, планування, бюджетування, інструменти контролінгу, цільова концепція.

Постановка проблеми. В умовах зростаючого негативного впливу світової кризи та загострення внутрішніх дестабілізуючих факторів фінансове становище багатьох українських підприємств погіршується. Так, особливої актуальності та важливості набуває проблема аналізу, планування і прогнозування фінансового стану, розробки й прийняття програми антикризового управління при загрозі банкрутства. Вирішення цієї задачі дозволяє виявити внутрішні проблеми підприємства і вжити заходи щодо недопущення зростання ризику зриву платежів, зменшенню обсягів реалізації і зростання ризику банкрутства. Це можливо тільки на підставі впорядкованої системи інформації, отриманої шляхом інтеграції традиційних методів обліку, аналізу, нормування та контролю. З ускладненням задач

з'являються нові напрями економічної діяльності, що розглядаються в межах сучасних концепцій – управлінського обліку та контролінгу.

В різних національних економіках використовуються обидва поняття як синтезований вид управлінської діяльності, орієнтований на реалізацію задекларованих цілей підприємства. Встановлено, що поняття «управлінський облік» відповідає американській школі, а «контролінг» – німецькій. Контролінг – це інформаційна система, створення якої безумовно потребує додаткових витрат, які пов'язані із залученням досвідчених фахівців, створенням системи підконтрольних показників, використанням інструментів аналізу, індивідуальними характеристиками підприємства, створенням ефективної системи зворотного зв'язку та іншими. Контролінг переводить

управління підприємством на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і спрямовуючи діяльність різних служб і підрозділів підприємства на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розробки й удосконалення контролінгового механізму в системі управління підприємством знаходять своє відображення в численних працях зарубіжних та вітчизняних дослідників, серед яких Е. Майер, Р. Манн, Д. Шнайдер, Й. Вербер, Хольмут, А. Кармінський, Н. Оленев, А. Приймак, С. Фалько, М. Білуха, А. Бодюк, Ф. Бутинець, В. Мурашко, Є. Романів, Л. Сухарева та інші. Всі автори по-різному трактують суть контролінгу, тому в літературних джерелах ще досі не сформовано єдиного погляду стосовно визначення його сутності. У фахівців з контролінгу немає єдності і в питаннях стосовно цілей і орієнтації на результат. За німецькою концепцією центральні завдання контролінгу включають вирішення проблем внутрішнього обліку у всіх формах: документальній; плановій; контрольній. На відміну від німецької, американська концепція включає ще і завдання зовнішнього обліку, аналізу і оцінки. Для України поняття контролінгу є досить новим, адже необхідність його впровадження на підприємствах прийшла з переходом на ринкову економіку, тому впроваджувати такий зарубіжний досвід на вітчизняних підприємствах варто поступово і у відповідності до реалій економіки.

Мета статті. Розглянути сутність контролінгового механізму, дослідити особливості використання інструментарію контролінгу, обґрунтувати доцільність застосування контролінгу на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення недосвідчене та неякісне управління підприємством значно знижує його конкурентоспроможність. Контролінг, як засіб ефективного управління, передбачає не тільки спостереження за факторами зовнішнього середовища і відповідну на них реакцію та управління внутрішніми процесами, які здійснюються безпосередньо на підприємстві, а також і здатність керівництва передбачити динаміку зовнішнього середовища і заздалегідь розробити програму заходів, яка дозволить уникнути негативних наслідків або вчас-

но зреагувати на нові можливості для розвитку підприємства.

Під контролінговим механізмом розуміється комплекс засобів та інструментів реалізації основних функцій контролінгу, а формою його втілення є експертно-аналітична спостережна система управління підприємством, що орієнтована на забезпечення ефективного перспективного розвитку.

В основу контролінгу покладено відстежування найважливіших сфер діяльності: облік, аналіз та планування результатів, контроль, аналіз потенціалу підприємства, пошук «вузьких місць», зростання підприємства, стратегія просування товару на ринок, управління стратегічним розвитком. Україні просто необхідно активно формувати систему контролінгу, але, на жаль, в Україні є проблеми, пов'язані з відсутністю спеціалізованого видання з цієї проблематики, необізнаністю менеджерів з методологією та організацією контролінгу, відсутністю саме фундаментальних праць з впровадження контролінгу в основних галузях економіки.

За системними зв'язками контролінг виступає інформаційним забезпеченням досягнення цілей та завдань підприємства. Він є однією із найсучасніших і ефективних систем управління підприємством, економічна сутність якої полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на її основі управлінських рішень, а точніше в систему управління підприємством, орієнтовану на досягнення всіх завдань, що постають перед підприємством. В перспективі контролінг дозволить знизити витрати підприємства за рахунок ефективного управління ресурсами, виграти у конкурентній боротьбі. Отже, в умовах жорсткої конкуренції та погіршення ринкових умов на перший план виходить не тільки забезпечення поточної платоспроможності підприємства, але і планування його діяльності.

Стратегічний контролінг забезпечує виживання підприємства, відстежує цілі розвитку і досягнення довгострокової стійкої переваги перед конкурентами. Відповідно, об'єктами контролю, а також контрольованими величинами є такі показники, як цілі, стратегії, силь-

ні і слабкі сторони фірми, шанси і ризики в її бізнесі. Зокрема, інструментами стратегічного управління, які використовує стратегічний контролінг, є: «власне виробництво – поставання з боку»; аналіз конкуренції; логістика; «портфельний аналіз»; аналіз потенціалу; «стратегічні розриви»; розробка «сценаріїв».

Наступним етапом у реалізації стратегії розвитку підприємства є оперативний контролінг, який включає в якості центральної ланки оперативне планування із прямими та зворотними зв'язками разом із іншими його підсистемами: цільовим управлінням, контролем за виконанням, визначенням «вузьких» місць, коригуванням, адаптивним управлінням. Оперативний контролінг орієнтований на короткострокові цілі і контролює такі основні економічні показники: як рентабельність, ліквідність, продуктивність і прибуток. Завдання включають виробничий облік, оперативне планування і бюджетування, формування звітів, порівняння результатів з цілями, параметричний аналіз, формування нестандартних звітів. Найбільш відомими є наступні інструменти: «АВС-аналіз»; аналіз обсягу замовлень; оптимізація обсягів замовлень при закупівлі; метод розрахунку сум покриття; оптимізація розмірів партії продукції; аналіз знижок та інші [1].

Впровадження системи управління по сумах покриття передбачає вирішення таких задач: підготовка інформації і вибір рівнів управління, визначення системи організації управління по сумах покриття. При виборі рівнів управління підприємством враховується специфіка його виробничих і організаційних особливостей. Відповідно до обраної системи і структури визначається варіант організації управління результатами і витратами по сумах покриття. Конкретна система будується за допомогою або одноступінчастого, або багаступінчастого методу розрахунку витрат і результатів.

В статье определено предпосылки и пути создания системы контроллинга как средства достижения стратегических и тактических целей, проанализированы основные инструменты, обоснованно его место и роль на предприятии.

Ключевые слова: стратегический и оперативный контролинг, планирование, бюджетирование, инструменты контроллинга, целевая концепция.

Проблемою підприємств також є відсутність кваліфікованих та досвідчених спеціалістів, нестача відповідних знань менеджерів, які працюють на підприємствах.

Висновки. Таким чином, відповідаючи новим вимогам до якісного рівня управління, характеру розв'язуваних при цьому завдань та методів їх вирішення, впровадження контролінгу на підприємствах України дозволить: досягти ефективного управління власними ресурсами, оперативно реагувати на зміни в діяльності, розробляти та опрацьовувати різні варіанти управлінських рішень, здійснювати порівняльний аналіз усіх отриманих даних, використовувати інновації, забезпечити платоспроможність та економічну ефективність не тільки сьогодні, але й завтра.

Контролінг допоможе керівникам захистити бізнес від надзвичайної вразливості в динамічному зовнішньому середовищі, досягти ефективного управління, створити й оцінити потенціал підрозділів підприємства, досліджувати ідеї конкурентів, здійснювати порівняльний аналіз усіх отриманих даних, використовувати інновації, і, звичайно, орієнтуватися на майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Майер Э. Контроллинг как система мышления и управления / Э. Майер / пер. с нем. Ю.Г. Жукова, С.Н. Зайцева — М.: Финансы и статистика, 2006. — 96 с.
2. Пушкар М.С. Контролінг — інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: монографія / М.С. Пушкар, Р.М. Пушкар. — Тернопіль, 2006. — 370 с.
3. Сухарева Л.А. Контролінг – основа управління бізнесом / Л.А. Сухарева, С.Н. Петренко. — К.: Ельга, Ника-Центр, 2008. — 208 с.
4. Ужва А.М. Розвиток інвестиційного контролінгу на сільськогосподарських підприємствах / А.М. Ужва // зб. наук. праць Вінницького нац. аграрного ун-ту. Серія: Економічні науки. — Вип. 5., том 2. — Вінниця, 2010. — С. 91—94.
5. Ужва А.М. Доцільність впровадження системи «директ-костинг» на сільськогосподарських підприємствах / А.М. Ужва // Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства: Екон. науки. — Вип. 112. — Харків, 2011. — С. 466—472.

In the article the role of controlling is analysed in creation of long-term competitive edges on the enterprises of small business, certainly pre-conditions and ways of creation of the system of controlling, as to the mean of achievement of strategic and tactical aims of small enterprise, certainly his basic instruments.

Keywords: strategic and operative controlling, planning, byudzhetuvannya, instruments of controlling, having a special purpose conception.